

БАРОНИ ДУКЕ ОД КАДАРА BARONS DUKA DE KADAR

Породица Дука, једна од значајних породица српске пречанске заједнице 18. и 19. века, вероватно је аромунског (цинцарског) порекла. Нема поузданих података када су се и одакле доселили у Славонију, али је грана која је крајем 18. Века живела у Осеку (каснијем Осијеку) у то време материјално била добро ситуирана и имала довољно друштвеног угледа да њен старешина, трговац Михајло Дука, добије ранг и достојанство угарског племића. Племићка диплома му је на основу Указа Апостолског угарског краља и Св. Римског цара Ференца (Франца II) издата 28. фебруара 1792. године, а племство проглашено већ 26. јуна исте године, односно 10. јула 1793.г. у Вировитичкој жупанији, на територији које се налазио град Осек. Према официјелном каталогу угарских племића, Краљевској књизи (Liber Regius) у коју су уписани у 56. тому на 225. страни, племство је даровано Михајлу Дуку, његовој жени Јулији рођеној Лалаш, њиховој деци Николи, Петру, Илији, Ани, Јелисавети, Софији и Кати, затим Михајловом брату Николи, његовој супруги Марији рођеној Андријевић, и њиховим синовима Јовану и Константину, потом Марији рођеној Вировчевић, снахи по најстаријем Михајловом сину Николи, и њиховој деци Гаврилу, Петру,

Николи и Ђорђу. У складу са одомаћеном праксом позивања на апокрифне претке, са којима их је у ствари везивало једино истоветно или слично презиме, и Михајло Дука је подлегао изазову да се позове на византијску царску лозу Дука као извор своје породице, што је без много удубљивања у истинитост тврдње унето у племићки Патент.

У конципирању племићког грба Михајла Дуке угарски херолди нису показали много маште. Грб се састоји од црвеног штита на коме је сребрна стрела врхом на горе, између два иста таква антропоморфна полумесеца, десног у првој, а левог у последњој четврти, и златни празни кантон. Челенка представља природног израстајућег оклопника, са подигнутим визиром и три нојева пера на шлему, који десном руком држи турнирско коплје са заставицом на врху, а левом – која држи овални штит – се ослања о бок. Плашт је црвен, постављен сребром (десно) и златом (лево). Ничега у том грбу нема што би алуцирало на Михајла Дуку и његову трговачку делатност, али има много онога што би могло указати да је прави повод за доделу племства и грба био војна каријера његових синова. Могло би се, са приличном сигурношћу, претпоставити да је отац произведен у племство на захтев којег од својих синова, како би се избегло да синови буду прва генерација племства. Бити прва генерација је увек носило са собом извесни призив скорочевићства! Отуда стрела, отуда оклопник и турнирско коплје у грбу осечког трговца!

Михајлов син Петар најзначајнији је припадник овог рода и, уједно, први Србин и православца који је достигао чин Подмаршала аустријске и угарске војске. Рођен је 2. јула 1757. г. у Осеку и веома рано се усмерио на војном позиву. Похађао је школу у Гетингену и Бреслау, а 1770. г. се уписао на војноинжењерску академију у Бечу и каријеру започео 1776. г. као инжењеријски официр у Влашко-Илирском граничарском пуку. По свему се чини да је његов успон био брз и константан. Године 1778. постао је поручник, 1784. натпоручник, 1787. капетан, а 1789. мајор. Прекретница је било избијање ратова т.зв. Прве коалиције против француске револуционарне власти (1792-1800). После Пилницке декларације од 2. августа 1791. и потписивања Савеза између Аустрије и Пруске (7. фебруара 1792.), Француска скупштина је 20. априла

1792. године донела Декларацију о објави рата Аустрији. Тиме је започео период великих европских ратова који ће без прекида трајати четврт века. То је, уједно, велики период војне каријере Петра Дуке.

Његов први већи ратни успех се везује за битку код Фармаса, 23. маја 1793. године. Битка код Фармаса, као и читав низ акција код Валенсијена када је француска армија искусила тешке поразе и расуло, довели су до дезертирања француских генерала Димуријеа и војводе од Шартра, односно погубљења генерала Кистена. За разлику од њих, Петар Дука, официр победничких јединица, унапређен је у чин потпуковника. Две године касније учествовао у ратним операцијама на Рајни против удружених снага генерала Пишерија и Журдана, и истиче се у бици код Манхајма. Ту га запажа Надвојвода Карл и узима га за свог ађутанта. Наредне године, Надвојвода Карл преузима командовање на Северном фронту, у троуглу који формирају Диселдорф, Базел и Ратисбон; насупрот њему су стајале удружене трупе генерала Журдана и Мораа, већ избезумљених контрадикторним наредбама међусобно завађених чланова Директоријума. Бриљантно командовање Надвојводе Карла, и ништа мања ратна вештина Журдана и Мораа, довели су до наизменичних успеха у тешким биткама код Малша, Амберга, Фридберга, Вирцбурга и на

Лану. Учествојући у свим овим тешким ратним искушењима, Петар Дука је постао пуковник. Није сасвим извесно када је стекао витешки крст Одена Марије Терезије, највишег аустријског одликовања за храброст и командовање на бојном пољу. Неки подаци говоре да је то било 1793. или 1794., други да је то било ближе 1800. години; чини се да је 1794. година вероватнија, јер се од те године он води као "Витез". Будући да је по основу племства додељеног оцу као титулару, и осталим члановима породице као супсидијарним титуларима, већ поседовао ранг и достојанство племића, а у сваком случају свакако презаузет ратовањем, Петар Дука није одмах искористио своје право да затражи да му се аутоматски призна достојанство барона, што му је као витезу Ордена припадало на основу личног захтева Цару.

Године 1800. генерал-мајор Петар Дука налази се на положају војног заповедника Темишвара. Од 1803. године признат му је ранг и достојанство аустријског барона, 39. Пешадиски пук добија његово име, а већ 1804. године је фелдмаршал-лајтант (односно Подмаршал) и Генерал-квартирмајстер (односно Начелник Главног штаба). Главни војни запо-

In This Issue

**ARMS OF PERU
WAS THAT A RECORD?
CIVIC HERALDRY IN SÃO TOMÉ & PRÍNCIPE
ORDER OF THE STAR OF ROMANIA RENEWAL
ORDER OF ST. ARCHANGEL MICHAEL**

ведник Баната постао је 1805. године 1813. унапређен је у ранг Фелдцајмјастера (Вицемаршала) и именован за члана Царског генералштаба, а 1815. именован је Државним саветником.

Савременици кажу да је уживао велико поверења цара Франца I (II пре распуштања Св. Римског царства!), да је био поверљиви опуномоћени преговарач Аустријског двора са Наполеоном, и да је сматран особом високог интегритета и угледа у тадашњим војним и дипломатским круговима. Говорио је, поред српског, немачки, француски, мађарски, грчки и румунски. Био је одликован од стране главних сила анти-Наполеоновске коалиције као ни један Србин пре њега; аустријски Цар га је, поред ордена Марије Терезије, одликовао и Великим крстом Ордена Леополда, руски Цар му је даровао Орден Св.Александра Невског и Орден Св. Ане 1. степена, француски Краљ му је доделио Војни орден Св. Луја, баварски Краљ Војни орден Максимилијана Јозефа, пруски Краљ Орден Црвеног орла 1. степена, а Краљ Напуља Орден Св. Ђенара. Године 1815. (28. априла) дат му је инколат у Чешкој као барону (што значи да је, по основу земљишног поседа и функције, уписан у чешко племство са свим правима које у тој Краљевини имају индигени аристократи). Наредне године (17. јула 1816.) уписан је у Liber Regius (том 63, страна 886) међу угарске бароне са правом на предикат "од Кадара", према називу свога угарског поседа; истовремено, угарски баронат је признат и његовом брату Илији и преживелим синовима (по најстаријем брату Николи) Петру и Стефану. Поменути предикат уписан је у Liber Regius (Том 63, страна 891.) 26.7.1816.

Фелдцајмјастер Петар барон Дука од Кадара се никада није женио. Та аверзија, или објективна немогућност да се агресивна војна каријера споји са обавезама породичног живота, погодила је велики број Срба официра у аустро-угарској и руској војној служби. Када је 29. децембра 1822. године преминуо у Бечу, баронска линија је настављена преко његових синоваца Петра и Стефана, али – бар за извесно време – и преко Петровог млађег брата Илије.

Као што је Петар Дука направио најбољиставију каријеру од свих Срба официра у аустро-угарској војсци, тако је Илија (Иља) Михајлович барон Дука од Кадара остварио сјајну официрску каријеру у руској војсци. Илија је у руско поданство примљен 1776. године, а 1787–1791. борио се у Руско-Турском рату. Током Наполеоновских ратова, који су обележили и његов живот, учествовао је у јуришу на Прагу (предграђе Варшаве), биткама код Аустерлица и Фридланда, а 1812. године као генерал-мајор командовао је 2. кирасирском дивизијом у армији кнеза Багратиона. Зато што је у бици код Бородина три пута за редом лично предводио јуриш кирасира (тешке коњице) на непријатељске батерије одликован је Орденом Св. Ане 1. степена, а за командовање јуришом код Красног 3. новембра 1812. добио је Св. Владимира 2. степена. Био је ожењен балтичком грофицом Клајнмихел, и из тог брака имао само једну кћерку, касније удату за славног историчара Николаја Карамзина. Његов портрет виси у Војној галерији Зимског дворца у Санкт-Петербургу, међу пор-третима других хероја тога рата.

Линија барона Дука од Кадара наставила се до наших дана, али – као што је често

био случај у неких наших родова у Преку – као одрођена и помађарена. Колико год то била појава разумљива и уобичајена у свим знатнијим племићким родовима Европе, у нас се она увек сматрала неком врстом националне издаје и срамоте. Тиме је постигнуто само да се издаци великих породица српске историје истисну из свести народа у коме су стекли име и углед, и чији су – ма шта они о томе мислили после толиког протеклог времена – они такође део, или бар део од дела.

Дуке су веома разгранат род, коме се не може увек сасвим јасно утврдити сродничка веза и линија. Тако се још 1753.г. помиње да је извесни Панајот Дука имао под својом командом у Потоку 231 граничара, а 1820. године јавља се Павле Дука, коме је те године дато племство, скупа са синовима Јованом (или Иваном) и Петром, и кћеркама Аном-Маријом и Паулином. Вероватно се овде радило о потомцима Николе Дуке, брата Михајла Дуке, и жене му Марије Андријевић, а можда је у питању и нека сасвим друга грана. Познато дело Др. Д.Ј. Поповића *О Цинцарима* не пружа у том погледу никакве посебне информације.

Dukas are one of important families of Serbian community in lands of the Crown of St. Stephen, probably of Anomune descent. There is no reliable information when and where from they migrated to Slavonia, but a branch of the family that by the end of the 18th Century resided in Osek was appar-

ently well appointed and well positioned, since the Head of the Family, one Michael Duka, a merchant, was raised to rank and dignity of a Hungarian noble. Letters Patent were issued on February 28 1792, and the nobility proclaimed in the Vercocze County Assembly next June. The nobilitation was properly entered into Liber Regius, Tome 56, f. 225, and the Act promulgated noble status of the said Michael, his consort Julia (born Lalos), their children Nicholas, Peter, Elias, Ana, Elizabeth, Sophia and Kate, of Michael's brother Nicholas, his consort Maria

(born Andrejevic), their sons John and Constantine, Michael's daughter-in-law Maria (born Virovcevic), and children she had born to her husband Nicholas— Gabriel, Peter, Nicholas and George. In accord with well established practice, Michael's claim to descend from the Byzantine Emperors of the House of Dukas was duly

mentioned.

Hungarian heralds did not exhibit much imagination in devising armorial achievement of the new nobles: *Gules an arrow erect Argent point upwards between two half moons dexter in her increment sinister in her decrement both of the second and a canton Or. The Crest: A knight issuant in full armor holding with his dexter hand a tournament lance and on his sinister embowed a round shield all Argent. Mantling is Gules lined Argent.* There is obviously nothing there that would point to the status and position of a merchant, but a lot to demonstrate military careers of Michael's sons. One would not be on wrong path to look for the nobilitation motives precisely in the fact that Michael's sons already were distinguished officers, and that father was ennobled to please the sons and to spare them somewhat uncomfortable privilege of being the first generation blue-bloods. That is how an arrow and tournament lance found their way into arms of an Osek merchant!

Michael's son Peter is the most important member of this Family. He was born on July 2nd 1757 in Osek, and started military career rather early. He entered School for Sappers in Vienna in 1770, and got commission as an Officers of the Sappers in the Vallachio-Ilyrian Frontier Regiment in 1776. He became Lieutenant in 1778, First Lieutenant in 1784, Captain in 1787 and Major in 1789. When the First- Coalition Wars started in 1792, the career of Peter Duka was under full sway.

His first great success as war commander was at the battle of Farmace, on May 23rd 1793, as well as the successive actions near Valenciennes when French Army disintegrated and both Dumouriez and Duke of Chartres deserted, while general Custine was executed for military failures. Peter Duka was raised to rank of Lieutenant-Colonel. In years that followed Peter Duka fought against Pichegru and Jourdan on the Rhine and excelled in the Battle of Mannheim, became Aide-de-Camp of Archduke Carl and accompanied him in his victorious campaigns in triangle Dusseldorf-Basel-Ratisbon. At that time he became full Colonel and earned Knight's Cross of Order of Maria-Theresia. In 1800 Peter Duka is

Major-General and Military Commander of Timisoara, and in 1803 he was raised to the rank of Austrian Baron. In the same year he became owner of the 39th Infantry Regiment. The next year Peter Duka was promoted to Vice-Marshal and Quartermaster-General. He finally reached rank of Feldzeug-

Фелдцајмјастер барон Петар Дука од Кадара
Feldzeugmeister Baron Peter Duka de Kadar

Baron Peter Duka of Kadar was fluent in Serbian, German, French, Hungarian, Greek and Romanian. He was much decorated, and was – besides being Knight of the Order of Maria-Theresia – also GC of Austrian Order of Leopold, Russian Orders of St. Alexander Nevsky and of St. Anne, French Order of St. Louis, Bavarian Military Order of Maximilian-Joseph, Prussian Order of the Red Eagle and Neapolitan Order of St. Januarius. He got Bohemian *incollatus* as Baron in 1815, and was entered as Hungarian Baron in 1816 (Liber Regius, Tome 63, f. 886), with *predicat* "de Kadar"; as Hungarian Barons were simultaneously entered his brother Elias and nephews (Nicholas' sons) Peter and Stephen.

Baron Elias Duka de Kadar entered Russian military service in 1776, and eventually reached rank of Major-General. He was decorated with Orders of St. Anne 1st Class and St. Vladimir 2nd Class. From his marriage with Countess Kleinmichel he had a daughter who married famous Russian historian Karamzine.

The Family Duka de Kadar is still flourishing in Austria and Hungary, where they converted to Catholicism.

Драгомир Ацовић / Dragomir Acovic

PS: This text was published in Magazine "Prozor" No. 9 / Овај текст је објављен у часопису "Прозор" број 9.

РОДОСЛОВ ПЛЕМИТКЕ ПОРОДИЦЕ ДУКА ОД КАДАРА

1. Никола пл. Дука оо *Марија Андрејевић*
- 1.1. Јован пл. Дука
- 1.2. Константин пл. Дука
2. Михајло пл. Дука оо *Јулија Лалош*
- 2.1. Никола пл. Дука (Осек, 1756–1816) оо *Марија Вировчевић* (Осек, 1763–?)
- 2.1.1. Гаврило пл. Дука
- 2.1.2. Петар, 3. барон Дука од Кадара, Ц-К капетан и приседник Тамишке жупаније (Осек 1787–Шипет, 1863) оо (Дежанфалва, 1823) *Ана*, кћи Манојла пл. *Бике од Дежанфалве* и Анастасије пл. Дадањи од Ђулвеса (Дунафелдвар, 1802–Братислава, 1880)
- 2.1.2.1. Никола пл. Дука од Кадара, Поджупан Тамишке жупаније (Беч, 1824–Тарчафурда, 1886) оо 1 (Беч, 1846) *Марија Гира* (Беч, 1828–1870) оо 2 (Либек, 1873) *Ида Аурора Шарлота*, кћи Јохана *Бела фон Фабер* и Елизабете Беркемајер (Шматхаген, 1841–Руклерберг, 1918)
- 2.1.2.1.1. Петар пл. Дука од Кадара (Темишвар, 1848–Ле Житон, Алије, 1927)
- 2.1.2.1.2. Манојло пл. Дука од Кадара, Ц-К хусарски официр (Белотинц, 1852–Грац, 1877)
- 2.1.2.1.3. Јелена пл. Дука од Кадара (Белотинц, 1859–Грац, 1932)
- 2.1.2.1.4. Артур пл. Дука од Кадара (Темишвар, 1865–Будимпешта, 1892)
- 2.1.2.1.5. Теодора пл. Дука од Кадара (1866–1927)
- 2.1.2.1.6. Јелисавета пл. Дука од Кадара (1868–1927)
- 2.1.2.1.7. Ђорђе пл. Дука од Кадара, Ц-К хусарски капетан (Грац, 1874–Грац, 1964) оо (Грац, 1907) *Меланија*, кћи Јарослава пл. *Бике од Дежанфалве* и Викторије пл. Хорват од Залабера (Рендек, 1864–Грац, 1941), удовица

Ернеста Адолфа грофа од Минстер-Леденбурга.

- 2.1.2.1.7.1. Вероника пл. Дука од Кадара оо *Н. Билинг*
- 2.1.2.1.7.2. Иван пл. Дука од Кадара, мађарски хусарски капетан
- 2.1.2.1.7.3. Евгеније пл. Дука од Кадара оо 1 *Н. Венути*, оо 2 *Олга Брезит*
- 2.1.2.1.7.3.1. Јадвига пл. Дука од Кадара
- 2.1.2.1.7.3.2. Игор пл. Дука од Кадара
- 2.1.2.1.7.3.3. Вјор пл. Дука од Кадара
- 2.1.2.1.8. Др. Јован пл. Дука од Кадара, правник, хусарски капетан (Канштат, 1876–Грац, 1956) оо (Грац, 1905) *Луција Марија Адела Роза Адолфина*, кћи барона Рудолфа фон *Зендорф-Гудент* и Луције баронице Кун фон Куненфелд (Штокерау, 1884–Грац, 1948)
- 2.1.2.1.8.1. Владимир пл. Дука од Кадара (Грац, 1906–Беч, 1929)
- 2.1.2.1.8.2. Марија-Јована пл. Дука од Кадара (Грац, 1910–?) оо (Грац, 1938) *Ладислав Херцог*
- 2.1.2.1.8.3. Др. Геза-Карољ пл. Дука од Кадара, правник (Грац, 1914–?)
- 2.1.2.2. Анастасија пл. Дука од Кадара (Белотинц, 1828–Грац, 1907) оо (Белотинц, 1857) гроф *Викентије Логотети* (1824–1886)
- 2.1.2.3. Ђорђе пл. Дука од Кадара (Темишвар, 1829–Братислава, 1887) оо *Меланија*, кћи Александра пл. *Инкеј де Палин* и Антоније пл. Ђузи де Ђузи и Пустасентмихаља (?–1887)
- 2.1.2.3.1. Теодор пл. Дука од Кадара (Мурасенткерест, 1857–1919) оо *Камила Северинг*
- 2.1.2.4. Габријела пл. Дука од Кадара (Темишвар, 1834–Грац, 1895)
- 2.1.3. Никола пл. Дука од Кадара (?–?)
- 2.1.4. Ђорђе пл. Дука од Кадара (?–?)
- 2.1.5. Стефан пл. Дука од Кадара (Осек, 1802–Темишвар, 1895) оо (1832) *Јелисавета*, кћи Белчића пл. *Николића од Рудне*, усвојеника Јована пл. *Николића од Рудне* и Лујзе пл. Поповић-Текелија од Кевермеша и Визеша (1809–Темишвар, 1895)
- 2.1.5.1. Марија-Терезија пл. Дука од Кадара (Темишвар, 1833–1906) оо (Кадар, 1858) *Стеван пл. Пашански од Висака* (1831–1920)
- 2.1.5.2. Емил пл. Дука од Кадара (1835–Темишвар, 1885) оо (1866) *Каталин*, кћи Ласла пл. *Карачоњи од Беодре* и Франциске пл. Киш од Итебеја (?–Кадар, 1868)
- 2.1.5.2.1. Геза пл. Дука од Кадара, мађарски министар, члан Дома магната (Кадар, 1867–Беч, 1913) оо (Будимпешта, 1892) *Јована*, кћи Феодора барона *Николића од Рудне* и Вилхелмине Хирш (Будимпешта, 1870–Кадар, 1917)
- 2.1.5.3. Евгеније пл. Дука од Кадара, срески начелник у Темишвару (Темишвар, 1837–Кадар, 1887) оо (Дежанфалва, 1865) *Олга*, кћи Теодора пл. *Бике од Дежанфалве* и Александрина Емануел (Вршац, 1844–Македонија, 1899), преудата за Јенеа пл. Колосварија од Парнице
- 2.1.5.3.1. Аладар, 4. барон Дука од Кадара, генерал мађарске војске (Дежанфалва, 1860–Будимпешта, 1937) оо (Нађенејд, 1899) *Марија*, кћи Гезе барона *Сплени од Михалда* и Александрина пл. Барчај од Нађбарчаја (1875–Будимпешта, 1954)
- 2.1.5.3.1.1. Карола бароница Дука од Кадара (Нађсебен, 1900–Будимпешта, 1989) оо (Шарош, 1919) *Калман пл. Мелиорис од Деменфалве* (Киш Шарош, 1894–?)
- 2.1.5.3.1.2. Марија (5.) бароница Дука од Кадара (Киш Кикиле, 1904–Будимпешта, 1979) оо *Иштван пл. Белевеша од Белевеша* и Ме-

- лица (Берегсас, 1897–Будимпешта, 1927)
- 2.1.5.3.2. Евгенија пл. Дука од Кадара (1870–Будимпешта ?) оо 1 *Дезидер пл. Ковач од Лелеса* (+1899); оо 2 *Лајош пл. Ронај од Зомборија* (Мали Сомбор, 1856–Мезехеђеш, 1901)
- 2.1.5.3.3. Олга пл. Дука од Кадара (Дежанфалва, 1874–Будимпешта, 1934) оо (Будимпешта, 1897) *Диодор пл. Чарнојевић од Маче и Малог Оросина* (Арад, 1857–Будимпешта, 1924)
- 2.1.5.4. Петер пл. Дука од Кадара (1838–Бочар, 1902)
- 2.1.5.5. Стефан пл. Дука од Кадара (1842–1865)
- 2.2. Петар 1. барон Дука од Кадара Ц-К подмаршал и фелдцајмајстер (Осек, 1757–Беч, 1822)
- 2.3. Илија 2. барон Дука од Кадара, руски генерал-лајтант (1757–1822) оо *грофица Клајнмихел*
- 2.3.1. (кћи) бароница Дука од Кадара оо *Николај Карамзин*
- 2.4. Ана пл. Дука од Кадара оо *Панајот Хајиш*
- 2.5. Јелисавета пл. Дука од Кадара
- 2.6. Софија пл. Дука од Кадара
- 2.7. Ката пл. Дука од Кадара (+1827) оо ? *Јанковић*

ГРБ ПЕРУА ARMS OF PERU

Република Перу има један од најстаријих неизмењених грбова на јужној хемисфери. Аутор данашњег перуанског грба је Хосе Грегорио Паредес, а усвојен је од стране Уставотворног Конгреса 1825. године. Занимљиво је да је први званични државни грб замислио генерал Хосе де Сан Мартин, и да су се се аутори послератног грба Републике Словеније (онога од 31. децембра 1946.) и несвесно основали на нешто чега се генерал Сан Мартин досетио још 120–так година раније.

Актуелни грб Перуа приказује на плавом пољу природну викуњу као представника фауне, природно стабло кињина на сребрном пољу (као симбол флоре и солидарности пред болом), и златни рог обиља на црвеном пољу, који представља минерална богатства земље. Грб комплетирају мали зелени ланови венац у надвишењу и по две перуанске заставе са

Први грб Перуа, по идеји генерала Сан Мартина.
Oldest Arms of Peru, after idea of San Martin.